

สมคิดกับสีกุนมาร์น่าจะทำอะไร กับเรื่องอิฐบล็อกใหม่ในการสร้างประเทศไทย

ประเวศ วะสี

บัดนี้ สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ และสีกุนมาร์ ลาออกจากการร่วมรัฐบาลแล้ว คำถามก็คือคนกลุ่มนี้น่าจะทำอะไร ภาพพจน์ของกลุ่ม ๕ นี้เป็นภาพของคนมีความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน แบบที่เรียกกันว่าเทคโนโลยีมากกว่าเป็นภาพพจน์ของนักการเมือง เมื่อกลุ่มนี้ไปตั้งพรรคการเมืองประชาธิปไตย มีอุดมคติ เป็นหัวหน้าพรรค ยังมีคนเสียตายเป็นเพราะความจริงพวกเขาไม่ใช่ นักการเมืองแต่เป็นเทคโนโลยี เทคโนโลยีที่เก่งและดีหาได้ยากอยู่แล้ว ไม่ควรจะไปสูญเสียพลังไปกับการเมือง บัดนี้เมื่อพ้นออกมาแล้วจึงมีคำถามว่าควรทำอะไร

ประเทศไทยที่ติดขัดอยู่ทุกวันนี้ บินไม่ขึ้น ทั้งๆ ที่มีทรัพยากรเพื่อการพัฒนา เพราะ**เต็มไปด้วยโครงสร้างทางอำนาจ แต่ขาดโครงสร้างทางปัญญา**

แม้ในสังคมโบราณ เช่น ประเทศจีนในยุคซุนชีว-จ้านกั๋ว แคว้นใดที่เจ้าผู้ครองแคว้นขาดที่ปรึกษาเก่งๆ แคว้นนั้นไปไม่รอด เจ้าผู้ครองแคว้นคืออำนาจ ที่ปรึกษาคือปัญญา ยิ่งในสมัยปัจจุบันที่สังคมซับซ้อนและมีปัญหายากๆ สุดประมาณ อำนาจที่ขาดปัญญาใช้ไม่ได้ผล

แล้วโครงสร้างทางปัญญาจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

ต้องมี **“กลุ่มเซลล์สมองทางสังคม”** (social neurons) มากๆ และเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย คล้ายโครงสร้างของสมองที่เป็นที่ เป็นเครือข่ายของเซลล์สมอง (neuronal networks) ของมนุษย์ ที่ทำให้มนุษย์มีศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้

ถ้าสังคมมี “กลุ่มเซลล์สมอง” ในเรื่องต่างๆ มาก โครงสร้างอำนาจก็จะเปลี่ยนเป็นโครงสร้างทางปัญญา สังคมสามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้

กลุ่มเซลล์สมองทางสังคม ประกอบด้วยคนจำนวนหนึ่ง เป็นกลุ่มเล็กที่ทำหน้าที่ทางปัญญา กล่าวคือ

๑. รวบรวมข้อมูล (data)
๒. วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาความหมายจากข้อมูล ให้เป็นสารสนเทศ (information)
๓. วิเคราะห์ สังเคราะห์ information ให้เป็นความรู้ เพื่อการใช้งาน (working knowledge)
๔. สื่อสารความรู้ไปสู่สาธารณะ ผู้ปฏิบัติ และผู้กำหนดนโยบาย
๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ ไปสู่นโยบายสาธารณะที่ดี และการตัดสินใจทางนโยบายที่ดี
๖. ส่งเสริมความเข้าใจในนโยบายสาธารณะที่ดี และสามารถปฏิบัติได้
๗. ติดตามการปฏิบัติตามนโยบาย และช่วยเหลือแก้ไขข้อติดขัดทำให้ปฏิบัติได้
๘. ประเมินการปฏิบัติตามนโยบาย และนำผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับสู่ข้อ ๑ เพื่อพัฒนา นโยบายให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ควรสังเกตตั้งแต่ข้อ ๑ - ๘ คือกระบวนการทางปัญญาพัฒนานโยบายสาธารณะอย่างครบวงจร กลุ่มคนที่ทำกระบวนการนี้จึงอาจเรียกว่า **“กลุ่มพัฒนานโยบายสาธารณะ”** ถ้าคนไทยรวมตัวร่วมคิดร่วมทำเป็นกลุ่มเล็กๆ และทำงานทางปัญญาเช่นนี้ ในเรื่องและระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับนโยบายชาติ ไปจนถึงการพัฒนาในพื้นที่ ก็จะทำให้ประเทศมีพลังทางปัญญา กลุ่มเล็กๆ เหล่านี้อาจเรียกว่า กลุ่มพัฒนานโยบายสาธารณะหรือ กลุ่มศึกษาพัฒนาเรื่องต่างๆ

กลุ่มเล็กๆ ที่เกิดจากการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำเหล่านี้ จะเป็นประจักษ์อุบลลือคก่อนใหม่ในการสร้างประเทศไทย ภายในอิฐบลือคหรือกลุ่มเซลล์สมองที่ว่านี้ จะมีความเสมอภาคและภราดรภาพ ไม่มีใครมีอำนาจเหนือใคร แต่มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นอิฐบลือคที่มีความเป็นประชาธิปไตย และเนื่องจากใช้ข้อมูล เหตุผล การเรียนรู้ สร้างความรู้ จึงเป็นอิฐบลือคทางปัญญาภายในกลุ่มเช่นนี้จะมีความสุขอย่างมหาศาล จนบางคนพูดว่ามีความสุขประจวบบรรลุนิพาน เพราะทุกคนเท่าเทียมกัน ลดตัวตน เรียนรู้ และเกิดปัญญาร่วมกัน มีความสำเร็จสูง จึงเป็นอิฐบลือคแห่งความสุข

ในเมื่อการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อทำงานสาธารณะในด้านต่างๆ ด้วยกระบวนการทางปัญญาเช่นนี้ ประเทศจึงเสมือนมีอิฐบล็อกก้อนใหม่มาสร้างประเทศ ซึ่งเป็นอิฐบล็อกทางประชาธิปไตย อิฐบล็อกทางปัญญา และอิฐบล็อกแห่งความสุข แทนที่โครงสร้างทางอำนาจเกิดประชาธิปไตยโดยสาระและอรรถะ ทั้งนี้ด้วยสันติวิธี ประเทศประสบความล้มเหลวในการสร้างประชาธิปไตยมาเกือบ ๑๐๐ ปี เพราะใช้การต่อสู้เชิงอำนาจแต่ขาดการแทนที่โครงสร้างอำนาจด้วยโครงสร้างทางปัญญา

สรุปสิ่งที่กลุ่ม ๕ ประกอบด้วย สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ อุดม สวณายน สนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ สุวิทย์ เมษินทรีย์ และกอบศักดิ์ ภูตระกูล น่าจะทำคือ รวมตัวกันเป็น **กลุ่มพัฒนานโยบายสาธารณะ** เป็นกลุ่มเซลล์สมองทางสังคม ซึ่งทำหน้าที่ทางปัญญา พัฒนานโยบายสาธารณะ เป็นตัวอย่างให้คนไทยอื่นๆ รวมตัวร่วมคิดร่วมทำเป็นกลุ่มๆ ในกิจสาธารณะในเรื่องต่างๆ ให้เต็มประเทศและเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย

นโยบายสาธารณะที่ดีเป็นปัญญาสูงสุดของชาติใดชาติหนึ่ง เพราะมีผลกระทบต่อทิศทางของประเทศ และการที่ประเทศจะตัดสินใจทำหรือไม่ทำอะไรและอย่างไร ถ้ากลุ่ม ๕ ที่ว่านี้ทำได้ดี ไม่ต้องทำการเมืองเองให้สูญพลังเปล่ากับความเป็นการเมืองไปมาก ไม่ว่าใครมาเป็นรัฐบาลก็ต้องรับนโยบายสาธารณะที่ดีไปทำ หรือเขาจะมาขอให้เข้าไปช่วยรัฐบาลในฐานะคณะรัฐมนตรีเชิงเทคนิคโน้มน้าวก็ได้ โดยไม่ต้องไปสู้รบปรบมือกับใครในทางการเมือง

ขอให้สังคมไทยทำความเข้าใจเรื่อง กลุ่มเซลล์สมองทางสังคม เช่น กลุ่มพัฒนานโยบายสาธารณะ แล้วพยายามทำให้มากก็จะเกิดอิฐบล็อกก้อนใหม่ในการสร้างประเทศไทย ที่มีพลังทางประชาธิปไตย พลังทางปัญญา และพลังทางความสุข ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงประเทศขั้นพื้นฐาน (Transformation) ไปสู่ความเจริญอย่างแท้จริง ด้วยสันติวิธีบนเส้นทางมัชฌิมาปฏิปทา หรือเส้นทางสายปัญญา ซึ่งเป็นเส้นทางแห่งความเป็นเหตุเป็นผลล้วนๆ โดยไม่แบ่งข้างแบ่งขั้ว อันประกอบไปด้วยไมตรีจิต